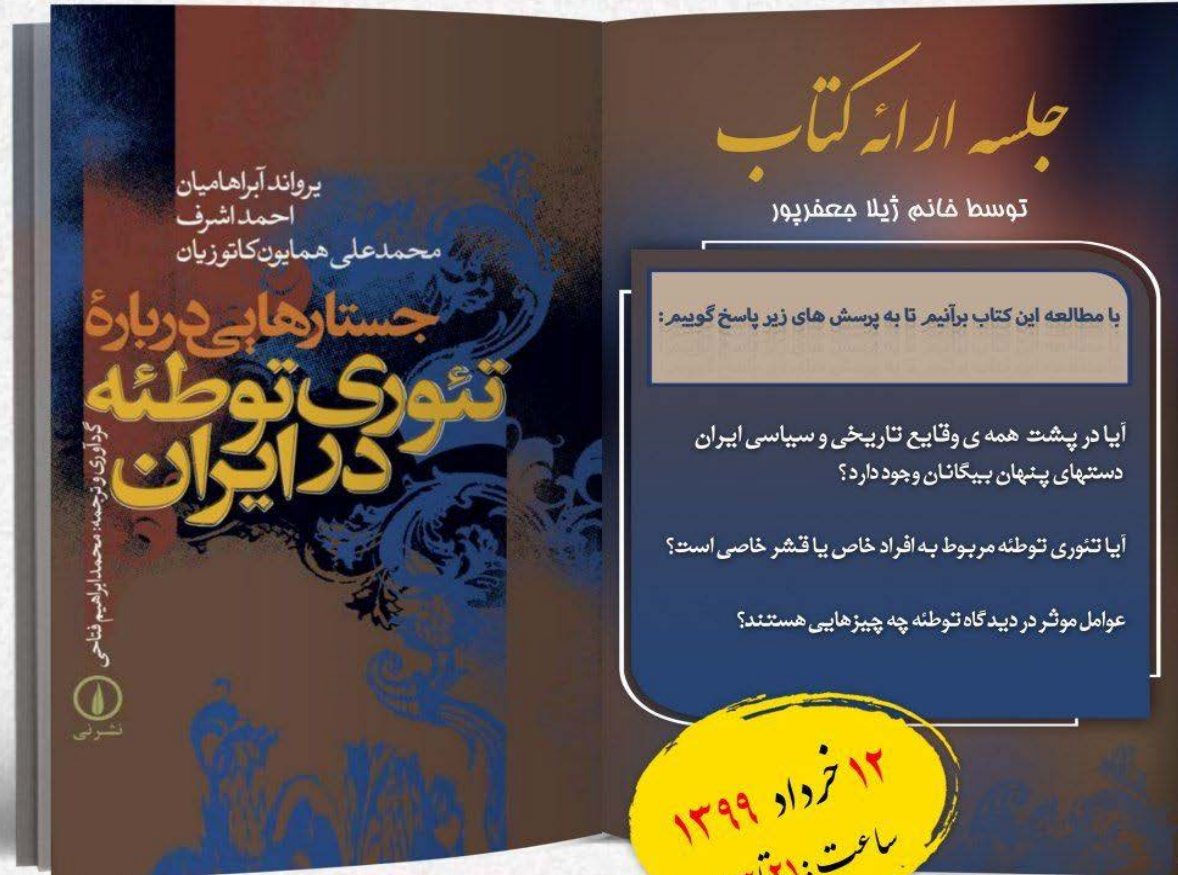

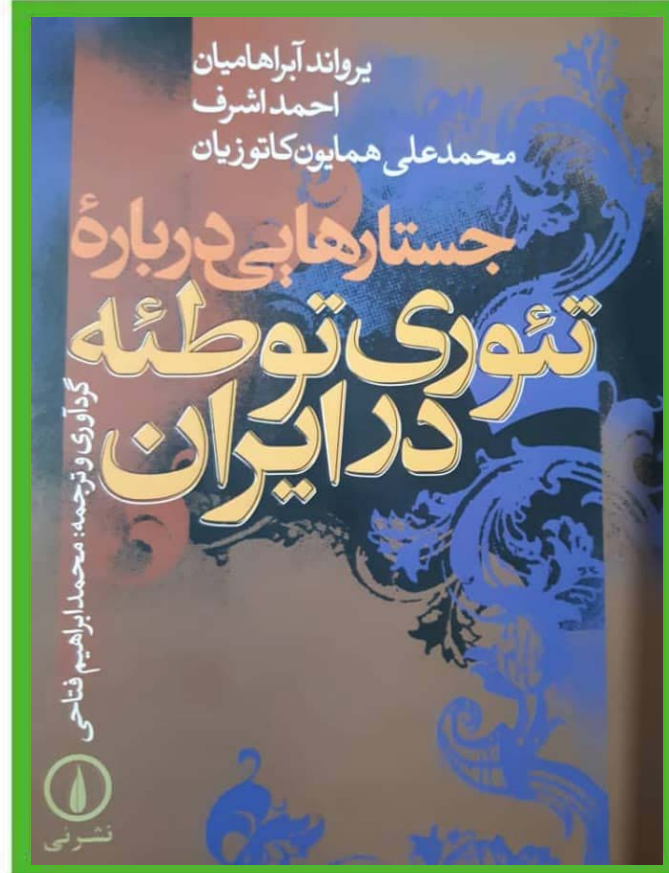
رجاوندان شهر امید

آگاهی شاد است، آزادیست

رجاوندان شهر امید

ارائه دهنده: ژیلایا جعفرپور

تاریخ: ۱۳۹۹/۰۳/۱۲

مکان: نرم افزار GoToMeeting

جلسه: ۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مباحث

پیش گفتار مترجم: نگاهی به ادبیات موضوع

مقاله اول: پارانوید در سیاست ایران (پرواند ابراهامیان)

مقاله دوم: توهم توطئه (احمد اشرف)

خلیل ملکی؛ رد تئوری توطئه و پیشبرد جامعه مدنی (همایون کاتوزیان)

نگاهی به ادبیات موضوع (تئوری توطئه)

تئوری یا توهم توطئه تعاریف متفاوتی دارد و به طور کلی نه از یک نظریه مدون برخوردار است، نه دارای نظریه پردازان رسمی است بلکه میشود گفت، به عنوان یکی از عناصر اصلی فرهنگ سیاسی جوامع از رفتار دآوری ها و ارزیابی های مردم نشات میگیرد و همچنین میشود گفت نوع نگاه سیاستمداران و صاحب نظران انتزاع میشود. در واقع این مفهوم بعد از مسائل تاریخی و میزان درستی یا نادرستی و نتایجی که بدست میاد مورد نقد و بررسی قرار میگیرد.

تئوری توطئه یک تبیین عمومی و مشترک برای بیان علت پدیده های متفاوت اجتماعی ، سیاسی است که دارای سه ویژگی بنیادی است:

۱- اصالت نداشتن و فراگیر بودن

۲- منحصر نبودن به ایدیولوژی خاص

۳- یهودی ستیزی در غرب

- ۱- در نگرش توطئه فرض بر این است که دست های آشکار و بیشتر پنهان رقم زننده ی مقدرات فرد ، جامعه و یا یک ملت هستند ، که دیدگاهی افراطی و اغراق آمیزه .
- ۲- بر اساس دیدگاه تئوری توطئه چنین است که ایران صحنه ای است که بازیگران آن از سوی قدرتهای خارجی کنترل می شوند .
- ۳- تئوری توطئه عنوان می کند نداشتن اعتقاد یا باور نکردن شکل ظاهری رویدادهای چه سیاسی چه اجتماعی ، اقتصادی است .
- ۴- تئوری توطئه نوعی بیماری روانی فردی و جمعی است .

اعتقاد مترجم

مقوله توطئه را می توان به دو گونه بررسی کرد :

۱- اول از طریق برخورد علمی

۲- برخورد عاطفی و بیمار گونه

در برداشت علمی قابل رد یا اثبات است آنهم توسط داده ها و اسناد
و مدارک تاریخی بدون جانبداری عاطفی

پیشینه تئوری توطئه در جهان و کشورمون

الف- پیشینه تئوری توطئه در جهان: جنگ های صلیبی، ترس از یهودیان، هراس از

انجمن های مخفی

ب- پیشینه ی نظریه ی توطئه در ایران:

۱- رویکرد بسیار شدید و افراطی که همه مسایل را زیر نظر خارجی ها (انگلیس) می داند.

۲- رویکرد متعادل و منطقی که در آن رویدادهای مهم و برجسته ی ایران را بر اساس

دخالت موثر و تعیین کننده عوامل داخلی تحلیل می کند و در سطوح پایین تری برای عوامل

خارجی استقلال و تاثیر قائل است.

مثالهایی از رویکرد افراطی

انقلاب مشروطه هنگامیکه کمیته ای متشکل از بزرگان اصناف خواستار تاسیس مجلس شورای ملی شدند ، حکومت وقت آنها رو گروهی از تروریستهای جیره خوار انگلیس خواند محمد رضا شاه نیز در طول سی و هفت سال سلطنت به ویژه در دو دهه آخر ، هر مخالفی را آلت دست خارجی ها که با او وسلطنتش دشمن بودند می دانست.

رویکرد متعادل و منطقی

رویکرد متعادل و منطقی: مسئله داخل کشور هست و خارج حاشیه است یعنی در این دیدگاه عوامل داخل اصل است و عوامل خارجی فرعیست و مسائل داخل اصل توجه هست این دیدگاه متعادل و منطقی دیدگاه اول رو رد می کند و آن را نقد هم می کند. بر اساس این دیدگاه نظریه توطئه رویکرد غالب، در جوامع ضعیف گرفتار مشکلات و عاجز از حل آنهاست که به حاکمان این گونه جوامع و حتی مردم آنها امکان می دهد تا شکست ها عقب ماندگیها و مشکلات درونی شان را با فرافکنی به جوامع بیرونی و عوامل خارج از مرزهای ملی خودشان نسبت دهند.

دلایل تو طئه باوری

توجیه ضعف های داخلی

کاستن از انتقاد به بهانه های بهره گیری بیگانگان

ایجاد نفرت روانی از مخالفان و سرکوب آنان

علل وزمینه های توطئه پنداری در ایران

از این دیدگاه نظریه توطئه راه فرار عمدی از بحران برای گروهی است که اندیشه های آرمانی را اعلام می نمایند ولی در عملی کردن اندیشه ها ناتوانند رواج نظریه توطئه باوری در ایران و شیوع آن معلول بی خبری است و علت دیگر ، ساختار های قدرت مطلقه در ایران.

نتیجه

ایجاد زمینه های لازم در داخل (توسعه سیاسی ، توسعه اقتصادی)
توان رقابت در این نظام نابرابر را ایجاد نمود در این راستا توجه
به مسایل درون بیش از مسائل بیرونی اهمیت دارد و تنها راه مقابله
با عوامل بیرونی توسعه درون می باشد.

فصل دوم: پارانوید در سیاست ایران

در بحث‌های سیاسی ایران اصطلاحاتی رواج دارد از جمله توطئه، جاسوس، خیانت، وابسته، خطر خارجی، نفوذ، بیگانه، نقشه، عروسک، ستون پنجم، نوکران، استعمار و غیره.... که این واژه‌ها سیاست در ایران را همانند نمایش خیمه شب بازی فرض می‌کند این مقاله از اثر هوفستادر شیوه‌ی پارانوید در سیاست آمریکا اقتباس شده: که ادعا شده واشنگتن تحت تاثیر دسیسه‌های خارجی از جمله فراماسونها، کاتولیک‌ها، و حتی یهودیان، در دوران معاصر توسط کمونیست‌های بین‌المللی نظیر ژنرال آیزنهاور بوده است.

اهداف این مقاله

۱- ریشه یابی علت‌های پارانوید در ایران

۲- بررسی و تطبیقی و مقایسه ای اشکال این رویکرد در میان جریان‌های سیاسی

عمدتاً: سلطنت طلبان ، ملی گرایان ، از همه مهمتر انقلابیون مسلمان

۳- ارزیابی پیامدهای آن در ایران به ویژه نقش آن در توسعه نیافتگی و به تاخیر

افتادن پلورالیسم سیاسی

دلایل توسل به توطئه

اکثر ناظران از گردشگران گرفته تا دانشمندان علوم اجتماعی آمریکایی معتقد به درجه ی بالای پارانوید و بی اعتمادی و ناامنی و چند دستگی در سیاست ایران هستند چند مورد از این اظهار نظرها: لرد کرزن در کتاب جامع ایران و مسئله ایرانیان گفته که بومیان مردمی بد گمان و مشکوک هستند تمایل دارند زیر هر عبایی توطئه ببینند پروفیسور آن لمپتون در اثر خود قید کرده چند دستگی به اشکال متفاوت به عنوان مشخصه زندگی ایرانیان از گذشته تا حال باقی مانده است.

در روابط با مادها و پارسیان باید همواره به یاد داشته باشیم که مجبور به ایجاد ارتباط با مردمی هستیم که برای آنها نفع روزانه کفایت می کند آنان بی استعداد و ناتوان نیستند اما به دیده حقارت به گذشته می نگرند و آینده را نادیده می گیرند.

یادداشت های وزرات خارجه انگلیس در سال ۱۹۵۱

بیشتر ایرانیان درونگرا ، احساساتی، دور غگو ، ... هستند آنان به ضعف آگاهی اجتماعی دچار هستند و برای پذیرش مسئولیت جهت منافع اجتماعی آمادگی ندارند.

نظر نویسندگان در رابطه با اظهار نظرهای خارجیها

این توضیحات دارای خطاهای آشکاری هستند ، آنها پدیده های پیچیده را به یک مقوله باقی مانده از گذشته آنها مقوله مبهم و غیر قابل بیان معروف به ویژگی ملی تقلیل می دهند این توضیحات به شدت غیرتاریخی بوده و اغلب بر اساس فرضیه های یونگی قرار دارند.

سه جنگ مصیبت بار در نیمه سده ی نوزدهم و تاثیر گذاریش در اذهان مردم امتیازات مربوط به قراردادهای گلستان ، ترکمانچای ، وپاریس، ایجاد بریگاد قزاق به رهبری تزار است ها در سال ۱۲۵۸ ، فروش تنباکو ۱۲۶۹، امتیاز ۱۲۸۰ داری که به تشکیل شرکت نفت ایران وانگلیس منجر شد ، قرارداد ۱۹۰۷ انگلیس و روسیه که ایران را به مناطق نفوذ تقسیم میکرد اولتیماتوم ۱۲۹۰ روسها و به دنبال آن اشغال ایران توسط روس وانگلیس.

سه کوتاد ودخالل بیگانگان

از این دیدگاه نه تنها ایرانیان بلکه اروپائیان ، روسیه و بریتانیا عملا ایران را وارد امپراطوری خود کرده بودند نفوذ بیگانگان در سه کودتا: ۱۲۸۷ توسط بریگاد قزاق پارلمان تازه تاسیس شده را به توپ بستند کودتای ۱۲۹۹ افسران بریتانیایی به رضاخان کمک کردند دولت قاجار را سرنگون کند و دولت پهلوی را جایگزین کند سازمان سیا به همراه سازمان MI6 بریتانیا افسران ارتش را برای سرنگونی یک نخست وزیر مردمی و نجات سلطنت پهلوی تامین مالی کردند.

این رویدادهای فراموش نشدنی به طور طبیعی ایرانیان را به سوی این نتیجه گیری رهنمون می کند که هر چیزی که در این کشور به وقوع پیوسته بر اثر تصمیمات قدرتهای امپریالیستی بوده است.

مشفق بجلالت پیرا پادشاه روس میگردند

Статья IV.

ای حضرت قوت پادشاه عظیم پیرا پادشاه روس میگردند

ادریس برادر پادشاه روس در خدمت پادشاه ایران

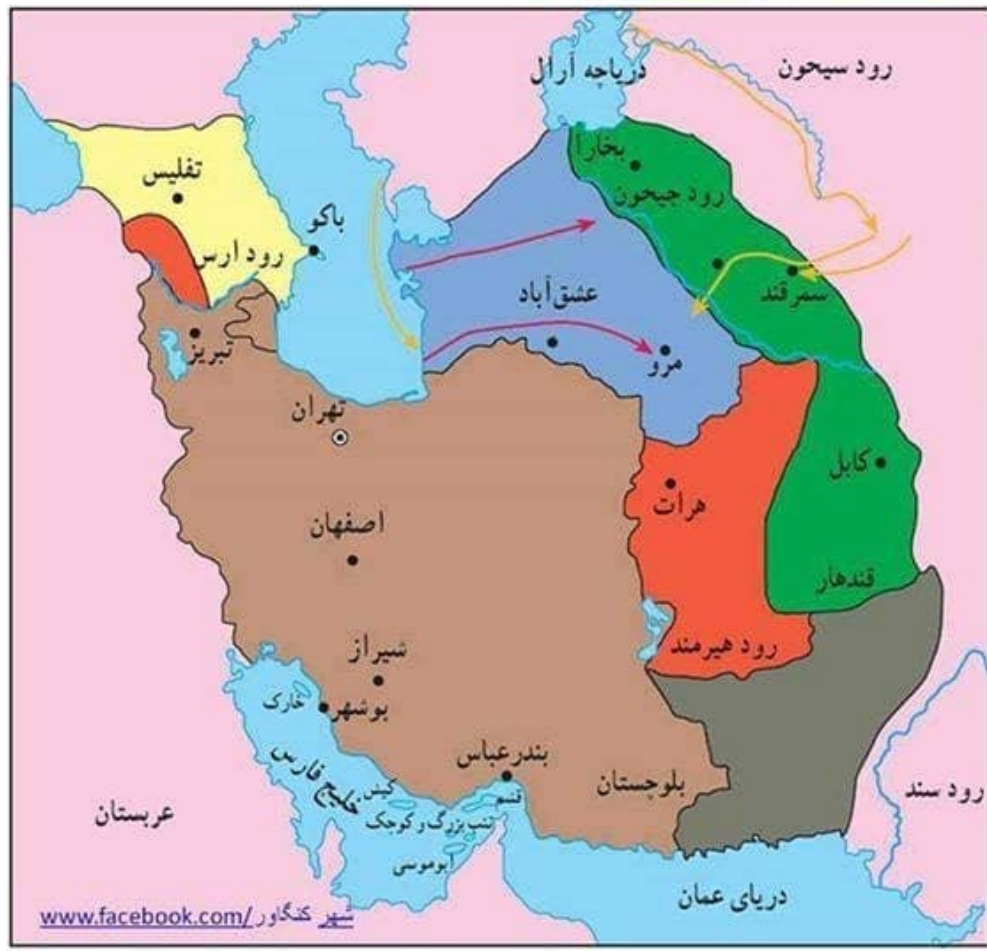
پادشاه عظیم ملک ایران بجهت ثابت نهم در خدمت

طلب در غنایست در خدمت شاهانه ایران

دختر پادشاه را در دنیا اگر کشیده در خدمت نماند

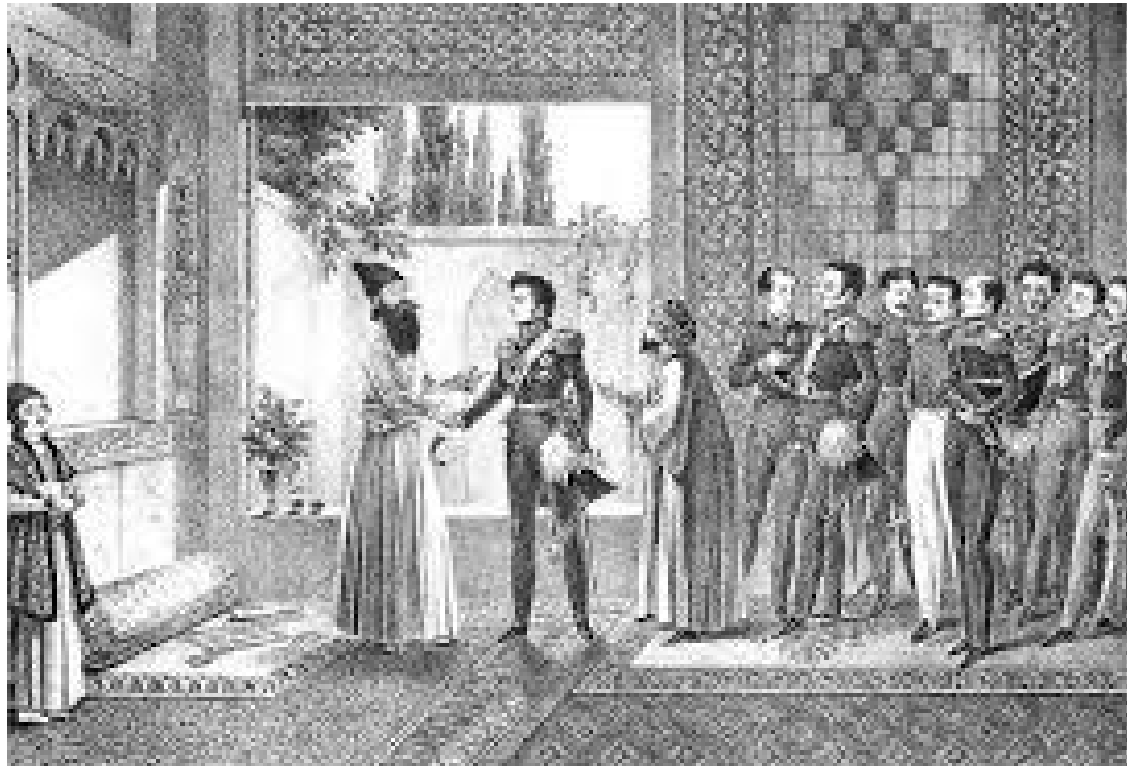
دو جوانی در عهد پادشاه عظیم از آذربایجان در خدمت

عظم می بیند در عهد دولت ایران تیس میگردند

- مناطقی که به موجب عهدنامه‌ی گلستان از ایران جدا شد.
- مناطقی که به موجب عهدنامه‌ی ترکمانچای از ایران جدا شد.
- مناطقی که به موجب عهدنامه‌ی آخال از ایران جدا شد.
- مناطق تحت نفوذ ایران در دوره‌ی فتحعلی‌شاه
- مناطقی که بر اساس عهدنامه‌ی بارس از ایران جدا شد.
- مناطقی که به موجب قرارداد گلدا سمیت از ایران جدا شد.
- مسیرهای بی‌شروی روس‌ها

ایران در دوره‌ی قاجاریه

توهم توطئه

توهم توطئه نوعی بیماری روانی فردی و جمعی است. بیماری فردی سوءظن به همه چیز و همه کس را پارانویا و بیماری جمعی را conspiracy theory می نامند. به معنی توهم توطئه ترجمه تحت الفظی مفهوم conspirasy theory به فارسی نظریه توطئه است که معنای دقیق آن را متبادر به ذهن نمی کند بنابراین به گمان نویسندگان توهم توطئه معادل بهتری در برابر مفهوم انگلیسی آن است.

پیدایش توهم توطئه در وضعیت نیمه استعماری

الف- قرارداد ۱۹۰۷ و پیدایش توهم توطئه

ب- دست پنهان سیاست انگلیس در ایران

ج- وصیتنامه پطر کبیر و خاطرات لاهوتی

د- سیاست امریکا در ایران : توطئه چینی،

توهم توطئه های شیطانی دشمنان ایران

الف-ریشه های اساطیری توهم توطئه

ب-غربزدگی و توهم توطئه

ج-توطئه صلیبیون برضد جهان اسلام

د-توطئه علمای شیعه و قدرت های جهانی

ه- مثلث جهانی توطئه

جذابیت توهم توطئه برای ایرانیان

۱- عوامل سیاسی

۲- عوامل فرهنگی

فصل چهارم خلیل ملکی

رد تئوری توطئه و پیشبرد جامعه مدنی (محمد علی همایون

کاتوزیان)

روشنفکری مدرن ایران از زمان جنبش مشروطه خواهی در سالهای پایانی سده نوزدهم آغاز شد یعنی گروه روبه رشدی از مردم که بعدها به منورالفکران و سپس از دهه ۱۳۲۰ به روشنفکران معروف شدند و برای این افراد روشنفکر دو الگو وجود داشت: اولی روشنفکری روسیه معاصر دوم از جهتی با اهمیت تر و ماندگار تر - جنبش روشنفکری فرانسوی بود.

روشنفکری غیر عادی

اکثر روشنفکران ایرانی تا دهه ۱۳۴۰ مدرنیست بودن مترقی و پیشرو بودن و آشکارا و پنهان - در تضاد با دولت بودند اما آنچه خلیل ملکی را استثنا و عجیب میکرد رهیافت، ونگرش و روش او بود در واقع روش هایی که به کار می برد با روشنفکران دیگر تفاوت داشت.

سه جنبه تمایز وی با روشنفکران دیگر

اول: عدم پایبندی غیر انتقادی وی به هیچ چارچوب اجتماعی یا فکری که علت اصلی خلاقیت غیرعادی او بود همانگونه که گاهی درمجامع دانشگاهی گویند بیش از حد خلاق و مبتکر بود

دوم: ویژگی اصلی او عدم جزم اندیشی و آمادگی برای پیشنهاد یا توجه به سازشهای اصولی بود یعنی باور به عدم کمال در سیاست بود در برابر سیاست کمال گرا که اصل رو بر حذف رقیبان سیاسی می گذارد سوم: تعهد تزلزل ناپذیری وی به اصول بنیادی و امتناع او از رها کردن این اصول ، انتقاد تند و صریح از دیگران.

چکیده ای از زندگی نامه ملکی

۱۲۸۰ در تبریز به دنیا آمد ۱۳۴۸ در تهران درگذشت پدرش میرزا فتحعلی تاجر ثروتمند و از حامیان جنبش مشروطه بود در اراک روانه مکتب و مدرسه شد ۱۳۰۰ وارد کالج فنی آلمان در تهران شد در تهران فلسفه و علوم تربیتی می خواند شغل معلمی شیمی در یک دبیرستان را برعهده می گیرد در ۱۳۱۶ به عنوان یکی از اعضای پنجاه و سه نفر دستگیر می شود و محکوم میشود و در زندان یک مارکسیست شد در ۱۳۲۰ در پی تبعید رضا شاه از عضویت در پایه گذاری حزب توده امتناع کرد یک سال بعد با تشویق روشنفکران اپوزیسیون درون حزبی به عنوان جناح اصلاح طلب معروف شد.

نتیجه گیری

خلیل ملکی به دومعنا کلمه روشنفکر غیر عادی بود نخست به علت تدوین و مبارزه صریح برای نظریاتی که برای بخش عمده ای از روشنفکران معاصر و مراکز قدرت سیاسی پذیرفتنی نبود (بیش از حد خلاق و بدیع بود) بنابر این ونه تنها در ایران ممکن بود در هر جای دیگر نیز در انزوا قرار گیرد دوم : در واقع پیامد قهری این امر است، اینکه با باورها و روش های اساسی سیاسی در ایران اعم از رژیم و اپوزیسیون در تضاد بود.

نقدهایی در مورد کتاب

سازمان مردم نهاد "رجاوندان شهر امید"

با ایمان به تاثیر ارتقاء خودکامی جمعی بر عبور از مسائل فراراه توسعه ایران عزیزمان بر آن است تا با همه کیر کردن مطالعه کتاب های مرتبط با این حوزه گامی هر چند کوچک در این مسیر بردارد.

مجموعه اسلایدیانی که مشاهده شد، مربوط به یکی از جلسات ارائه کتاب بوده
شما نیز می توانید با پیوستن به این حرکت جمعی، چراغ خویشتن بر فروزید و هر یک نوری باشیم در عبور از تاریکی ها

همراه شو عزیز...